

1

On compres el menjar? Al mercat o al barri trobaràs botigues de tota mena on podràs adquirir els aliments que desitges. Relaciona els aliments següents amb l'establiment on els podem trobar.

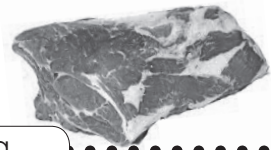
llug - pomes - te - vedella - camamil·la - sèpia
 plàtans - llom de porc - timonet
 carxofes - croissants farcits de xocolata
 ensaïmades - tonyina - cuixa i besanca de pollastre

pastisseria

pescateria

carnisseria

fruiteria

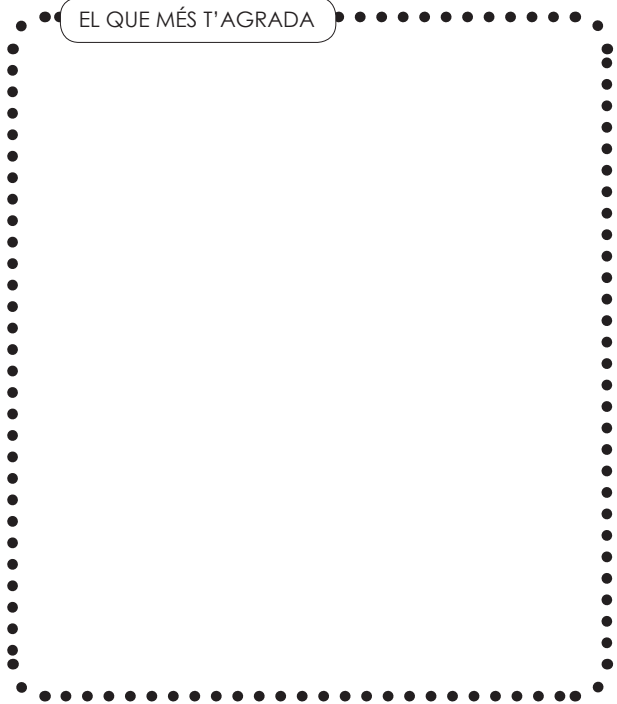
herboristeria

2

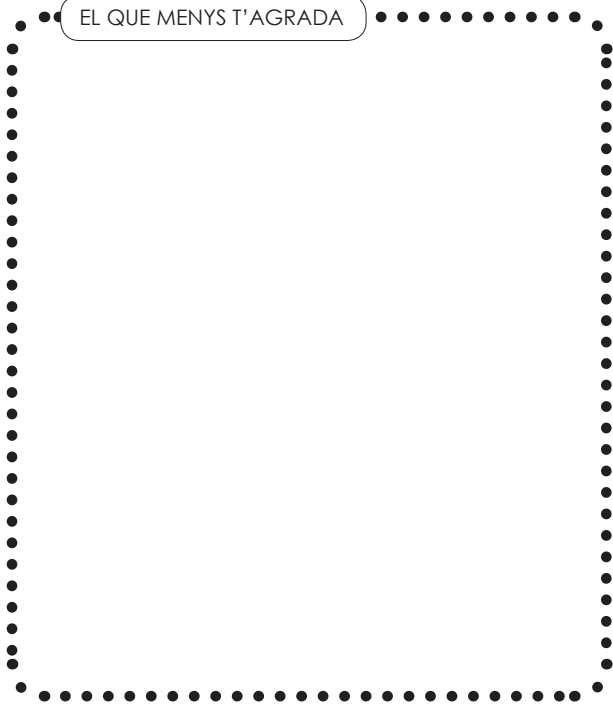
2

Ara tria i dibuixa el producte que més t'agrada i el que menys t'agrada. Digues quin sabor fan (dolç o salat), com te'ls menjaries (cuinats o crus) i quan (desdejunar, esmorzar, dinar, berenar o sopar).

EL QUE MÉS T'AGRADA

EL QUE MENYS T'AGRADA

Nom: _____

Sabor: _____

Com te'l menjaries: _____

Quan te'l menjaries: _____

Nom: _____

Sabor: _____

Com te'l menjaries: _____

Quan te'l menjaries: _____

3

Com bé saps, un antònim és una paraula que significa el contrari que una altra. Per exemple: *jove és antònim de vell*.

Relaciona amb fletxes cada mot de la primera columna amb el seu antònim de la segona; tot són adjectius que tenen a veure amb el menjar.

dolç

natural

calent

fresc

saludable

cuinat

lleuger

fred

cru

salat

pesat

artificial

congelat

perjudicial

4

En canvi, un sinònim és una paraula que significa el mateix (o quasi el mateix) que una altra. Per exemple: *dacsa* i *panís* són sinònims.

Relaciona amb fletxes cada mot de la primera columna amb el seu sinònim de la segona columna. També són adjectius que tenen a veure amb el menjar.

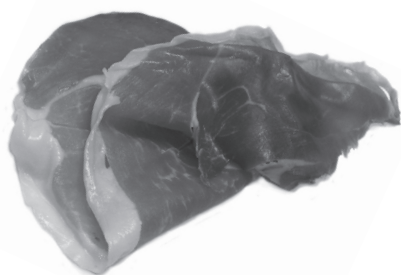
fred	saludable
sa	confitat
mesclat	gelat
suau	tou
ensucrat	passat (de data)
caducat	barrejat
bla	lleuger

5

Sovint un aliment té més d'un nom: són noms sinònims. Això passa en moltes llengües. En castellà, *papa* i *patata* són sinònims: els dos volen dir 'creïlla'. També *judía*, *alubia*, *habichuela* i *frijol* són sinònims; els quatre volen dir 'fesol'. En anglès, *cake* i *pie* són sinònims: els dos volen dir 'pastís'; o també *biscuits* i *cookies* els dos volen dir 'galetes'. Això també passa en la nostra llengua.

Relaciona els aliments de la primera columna amb els seus sinònims de la segona o... també de la tercera!

dacsa	pimentó	be
bajoqueta	cuixot	meló d'aigua
fesol	lletuga	pebrot
bacallà	mongeta tendra	blat de moro
pebrera	creïlla	
bresquilla	síndria	
pernil	corder	
patata	clòtxina	
encisam	panís	
xai	préssec	
meló d'Alger	abadejo	
musclo	mongeta seca	

6

Hi ha moltes frases fetes que tenen a veure amb el menjar. Per exemple: «Qui té fam somnia rotllos». Ací en tens unes quantes més. T'apareixen partides en dos trossos. Torna-les a escriure bé més avall.

1. L'arròs	fa el ventre gros.
2. Qui té fam	fa bon caldo.
3. El meló al matí és or, al migdia plata	raïm collit.
4. Menjar recalfat	mata el porc i enceta el vi.
5. Gallina vella	doneu-li'l al gat.
6. Per sant Martí	i a la nit mata.
7. Octubre finit,	somnia rotllos.

Frase feta 1: _____

Frase feta 2: _____

Frase feta 3: _____

Frase feta 4: _____

Frase feta 5: _____

Frase feta 6: _____

Frase feta 7: _____

7

Ivan ha investigat sobre el llenguatge popular i ha comprovat que a voltes parlem de menjar en sentit figurat. Diques què volen dir les locucions següents i després fes-ne una frase.

Significat

- *Ser un tros de pa*: Ser molt bona persona
- *Fer ulls com a taronges*: _____
- *No dir ni pruna*: _____

Frases

- La meua àvia era un tros de pa i mai no discutia amb ningú.
- _____
- _____

8

Finalment, fes parelles amb els mots següents i digues després què volen dir.

bon - una botella - parar - els gots
profit - taula - encetar - llevar - escurar

1. *Parar taula*: Preparar la taula per dinar, amb els plats i els coberts disposats per als comensals.

2. _____

3. _____

4. _____

1

Ivan ha escrit a una amiga seua del Brasil perquè li explique què vol dir ser vegetarià. Ací tens la resposta. Completa els buit que hi ha amb les grafies L, L·L o LL segons calga.

VEGETARIANS

El vegetarianisme és una opció vo_____untària de fer dieta basada en aliments vegeta____s: fruita, verdura, _____egum, cerea_____. Els vegetarians renuncien a menjar carn d'anima____: vede____a, po____astre, mortade____a, peix i marisc.

Alguns vegetarians sí que consumeixen, en canvi, productes provinents dels animals, com ara ____actics (____et, iogurts, nata), ous o me_____.

Es pot ser vegetarià per moltes raons: per moda, per re_____igió, per oposició al sacrifici dels animals, per sa____ut, per a_____èrgia, per motius econòmics, etc.

Els qui mengen ous i _____et s'anomenen de manera molt curiosa: ovo____actovegetarians. N'hi ha, però, que repe_____eixen tot allò que provinga dels animals, encara que no els maten: aquests altres són els vegans.

2

Completa les frases amb les paraules següents. Vés en compte amb l'accent diacrític, és a dir, la titla que es posa per distingir paraules que s'escriuen igual però que tenen significat diferent. Per exemple: «Maria té dos germans» i «M'he begut una tassa de te»

DONA / DÓNA

- La _____ que treballa a la carnisseria és ben agraïda: _____ les gràcies sempre que algú s'emporta un tall de carn.

FORA / FÓRA

- No m'agraden gens les pescateries. Si per mi _____, m'esperaria sempre _____ quan acompanye els pares a comprar peix.

MOLT / MÒLT

- El café en gra és _____ més aromàtic i saborós, però la majoria de la gent el compra _____ per estalviar-se la faena d'haver-lo de moldre.

VENEN / VÉNEN

- Els meus cosins _____ hui a dinar a casa i, de postres, duran aquell pastís de poma tan bo que _____ a la pastisseria del poble.

SON / SÓN

- Miquel diu que els pizzers del restaurant italià de la cantonada _____ els familiars llunyans de _____ pare.

3

Troba la paraula composta «intrusa», és a dir la paraula composta que no existeix, entre els grups de paraules compostes següents. Després, digues de viva veu què penses que signifiquen les paraules compostes que no són falses. Si cal, mira el diccionari.

- a) panxacontent
- b) espantalletugues
- c) menjamiques

- a) salvadietes
- b) poca-solta
- c) rentaplats

- a) pelacreïlles
- b) escuradents
- c) caçamagranes

- 1 La cuina tradicional valenciana és molt variada. Has menjat mai minxos? Se'n fan a moltes comarques: la Marina, l'Alcoià, la Safor... Ací tens la recepta de minxos que li ha donat a Camil·la la seua àvia...

Com veus, s'ha de completar amb l'article indeterminat *un/ una, uns/ unes* segons calga a cada lloc.

MINXOS

Mariu, la iaia de Camil·la, diu que els minxos són _____ recepta molt antiga. Es tracta d'_____ pasta hui en dia poc coneguda, feta amb _____ mica de farina de dacs a o panís, _____ raig d'oli, _____ gotes d'aigua i _____ pessic de sal.

Els quatre ingredients es mesclen i farem _____ pasta ben pastada. Després, es talla a trossets i es fan coquetes, que courem en _____ forn. Damunt de cada coca posarem _____ sardina.

També es poden fer tapats, com si foren cocotets i amb verdura o amb _____ herbetes collides a la muntanya. _____ quants minuts al forn i llest! És com _____ pizza casolana de debò!

Bon profit!

- 2 Cal menjar de tot i de forma equilibrada. La nostra salut ho agrairà. A Aitana l'apassiona l'esport i sap que una bona alimentació és la base per a posar-se en forma.

Completa el seu consell sobre els beneficis de la dieta mediterrània amb els adverbis o preposicions i amb el quantificadors que trobaràs a continuació. No caldrà que els faces servir tots.

Quantificadors

molt
poc
gens
res
mica (o miqueta)
menys
més

Adverbis i preposicions

dalt
baix
prop
lluny
dins
fora

- Si voleu créixer forts i sans, no ho dubteu: la millor fórmula és la dieta mediterrània.
- Ha sigut la forma d'alimentació tradicional dels valencians i de molts altres països de la mar Mediterrània i es basa en el consum de verdura, llegum, fruita, peix, oli d'oliva i una _____ de carn. És, per tant, una opció _____ recomanable i, a més, es basa en productes que tenim ben _____.
- La dieta mediterrània s'ajusta _____ bé a la piràmide d'aliments i ha estat declarada Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat per la UNESCO.
- Quan guisem, farem servir d'oliva en comptes de greix animal com la mantega o el sagí, que no són _____ saludables. Així que ja sabeu: _____ els greixos saturats!
- També convé menjar _____ peix que carn. I la carn, millor blanca (pollastre, titot, etc.) que no oja (vedella, porc, corder). Recordeu: la carn roja, _____ del vostre dia a dia!
- Encara que podem menjar dolços i llepolies o lllaminadures, no convé abusar-ne i cal menjar-ne _____, ja que aquests es troben _____ de la piràmide alimentària i no tenen _____ de saludable.

- En canvi, _____ de la piràmide trobarem productes com ara el pa, la pasta, l'arròs i altres cereals, que cal que siguin la base de la nostra alimentació. També cal prendre ____ llet, ____ de formatge i ____ iogurts.

3 Obri el diccionari i cerca-hi el significat d'aquestes dues locucions. Després, fes-ne una frase.

Haver begut oli

Significat: _____

Frase: _____

Figues d'un altre paner

Significat: _____

Frase: _____

4 Niko ha escrit aquest text sobre la fruita. Nosaltres hem llevat els dos punts (:) i els punts suspensius (...) a tot el text. Torna a posar-los tu on calga.

La fruita és un aliment d'origen vegetal. És el fruit de moltes plantes, com per exemple la melonera; o de molts arbres____ la pomera, la perera, l'ametler____

La fruita és rica en sucre i té sabor dolç.

N'hi de tot tipus____ amb pinyol, de llavor, de gra____

Fruita amb pinyol____ de corfa o pell dura, com la bresquilla o préssec i l'albercoc____

Fruita de llavor____ de pell més blana, com la poma, la pera____

Fruita de gra____ és plena de minúscules llavors, com la figa, la maduixa, la magrana____

N'hi ha d'arreu del món i de molts tipus____ tropicals (pinya, plàtan, kiwi____), cítriques (taronja, llima, mandarina____), exòtiques (xirimoia, mango____), fruita seca (ametla, avellana, nou____)

A mi m'agraden totes! I a tu?

5 Fixa't en l'exemple i marca el subjecte i el predicat de les oracions següents.

La pizza és originària de Nàpols.

Subjecte

Predicat

- La truita francesa no porta creïlla.
- El rovell és la part groga de l'ou.
- La llet semidesnatada no conté tant de greix.

EXPRESSIÓ

- 1 Porta de casa una recepta d'algun menjar (plats principals, postres, dolços...) i explica-la de viva veu als companys.

En explicar-la als companys de classe, podràs fer servir un guió similar a aquest que ha redactat Camil·la sobre el pastís de taronja que fa sa mare en ocasions molts especials.

NOM: PASTISSETS DE TARONJA

INGREDIENTS:

- 120 g de farina
- un pessiguet de sal
- 150 g de mantega de vaca
- 100 g de sucre
- dos ous no massa batuts
- una bona taronja
- taronja confitada

ELABORACIÓ:

Primer, bateu la mantega i el sucre, d'on eixirà una crema suau.

Cal que afegiu la crema, a poc a poc i per aquest ordre, els ous (primer), la farina (segon), la sal (tercer).

Després ratlleu la pell de la taronja i afegiu-la a la barreja.

Remeneu-ho tot bé!

Després, heu d'escórrer la taronja i afegiu mig got a la barreja.

A la fi, poseu per damunt trossos de taronja confitada.

Aboqueu-ho tot dins un motle i fiqueu-ho al forn, a 200 °C, durant 15 minuts.

Bon profit!

LA TEUA RECEPTA

NOM: _____

INGREDIENTS:

ELABORACIÓ:

- 2 I a la fi..., s'estila la cuina de disseny, que consisteix a posar ingredients de tot tipus sobre la base d'un aliment tradicional. Per exemple, una coca muntanyenca, en la qual, als ingredients habituals (pasta, tomaca, tonyina...), s'hi afigen nabius, gerds, branques de romer, etc.

Crea el teu menú de disseny. Per un costat, dissenya un batut amb els ingredients que vulgues i, per un altre, un producte sòlid (pizza, kebab, plat, crep, etc.) al qual pots afegir coses poc corrents la mar de bones.

Primerament, dibuixa i digues els productes que faràs servir. Després, escriu, pas a pas, el procés d'elaboració.

BATUT

Productes
(dibuix de cada
producte i nom)

NOM (sigues original): _____

ELABORACIÓ:

- Primerament, _____

- En segon lloc, _____

- Tot seguit, _____

- A la fi, _____

MENJAR

Productes
(dibuix de cada
producte i nom)

NOM (sigues original): _____

ELABORACIÓ:

- Primerament, _____

- En segon lloc, _____

- Tot seguit, _____

- A la fi, _____

LÈXIC

1. On compres el menjar? Al mercat o al barri trobaràs botigues de tota mena on podràs adquirir els aliments que desitges. Relaciona els aliments següents amb l'establiment on els podem trobar.

Pescateria: lluç, sèpia, tonyina
 Carnisseria: vedella, llom de porc, cuixa i besanca de pollastre
 Fruiteria: pomes, plàtans, carxofes
 Pastisseria: croissants farcits de xocolata, ensaïmades
 Herboristeria: te, camamil·la, timonet

2. Ara tria i dibuixa el producte que més t'agrada i el que menys t'agrada. Digues quin sabor fan (dolç o salat), com te'ls menjaries (cuinats o crus) i quan (desdejunar, esmorzar, dinar, berenar o sopar).

Resposta oberta d'acord amb els gustos de l'alumnat.

3. Com bé saps, un antònim és una paraula que significa el contrari que una altra. Per exemple: jove és antònim de vell.

Relaciona amb fletxes cada mot de la primera columna amb el seu antònim de la segona; tot són adjectius que tenen a veure amb el menjar.

dolç → salat; natural → artificial; calent → fred; fresc → congelat; saludable → perjudicial;
 cuinat → cru; lleuger → pesat

4. En canvi, un sinònim és una paraula que significa el mateix (o quasi el mateix) que una altra. Per exemple: dacsa i panís són sinònims. Relaciona amb fletxes cada mot de la primera columna amb el seu sinònim de la segona columna. També són adjectius que tenen a veure amb el menjar.

fred → gelat; sa → saludable; mesclat → barrejat; suau → lleuger;
 ensucrat → confitat; caducat → passat (de data); bla → tou

5. Sovint un aliment té més d'un nom: són noms sinònims. Això passa en moltes llengües. En castellà, papa i patata són sinònims: els dos volen dir 'creïlla'. També judia, alubia, habichuela i frijol són sinònims; els quatre volen dir 'fesol'. En anglés, cake i pie són sinònims: els dos volen dir 'pastís'; o també biscuits i cookies els dos volen dir 'galetes'. Això també passa en la nostra llengua.

Relaciona els aliments de la primera columna amb els seus sinònims de la segona o... també de la tercera!

dacsa → panís → blat de moro; bajoqueta → mongeta tendra; fesol → mongeta seca; bacallà → abadejo; pebrera → pimentó → pebrot; bresquilla → préssec; pernil → cuixot; patata → creïlla; encisam → lletuga; xai → corder → be; meló d'Alger → síndria → meló d'aigua; musclo → clòtxina

6. Hi ha moltes frases fetes que tenen a veure amb el menjar. Per exemple: «Qui té fam somnia rotllos». Ací en tens unes quantes més. T'apareixen partides en dos trossos. Torna-les a escriure bé més avall.

L'arròs fa el ventre gros.
 Qui té fam somnia rotllos.
 El meló al matí és or, al migdia plata i a la nit mata.
 Menjar recalfat doneu-li'l al gat.
 Gallina vella fa bon caldo.
 Per Sant Martí, mata el porc i enceta el vi.
 Octubre finit, raïm collit.

7. Ivan ha investigat sobre el llenguatge popular i ha comprovat que a voltes parlem de menjar en sentit figurat. Digues què volen dir les locucions següents i després fes-ne una frase.

- Ser un tros de pa → Ser molt bona persona
- Fer ulls com a taronges → Sorprendre's o entusiasmar-se per alguna cosa o motiu
- No dir ni pruna → Tenir un caràcter tímid, reservat

8. Finalment, fes parelles amb els mots que apareixen a l'olla i digues després què volen dir.

- Parar taula: preparar la taula per dinar, amb els plats i els coberts disposats per als comensals.
- Bon profit: expressió o salutació que adrecen a algú que en aquell moment menja o es disposa a fer-ho.
- Escurar els gots: Rentar els gots o beure'ns fins a l'última gota de líquid.
- Encetar una botella: obrir una ampolla com a pretext de celebrar algun esdeveniment.

ORTOGRAFIA

1. Ivan ha escrit a una amiga seua del Brasil perquè li explique què vol dir ser vegetarià. Ací tens la resposta. Completa els buit que hi ha amb les grafies L, L·L o LL segons calga.

voluntària; vegetals; llegum; cereal; animal; vedella; pollastres; mortadel·la; làctics; llet; mel; religió; salut; al·lèrgia; llet; ovolactovegetarians; repel·leixen

2. Completa les frases amb les paraules següents. Vés en compte amb l'accent diacrític, és a dir, la titlla que es posa per distingir paraules que s'escriuen igual però que tenen significat diferent. Per exemple: «Maria té dos germans» i «M'he begut una tassa de te»

- dona / dóna
- fóra / fora
- mòlt / molt
- vénen / venen
- són / son

3. Troba la paraula composta «intrusa», és a dir la paraula composta que no existeix, entre els grups de paraules compostes següents. Després, digues de viva veu què penses que signifiquen les paraules compostes que no són falses. Si cal, mira el diccionari.

1) espantalletugues; 2) salvadietes; 3) caçamagranes

GRAMÀTICA

1. La cuina tradicional valenciana és molt variada. Has menjat mai minxos? Se'n fan a moltes comarques: la Marina, l'Alcoià, la Safor... Ací tens la recepta de minxos que li ha donat a Camil·la la seua àvia...

Com veus, s'ha de completar amb l'article indeterminat un/ una, uns/ unes segons calga a cada lloc.

- una recepta; una parta; una mica; un raig; unes gotes; un pessic
- una pasta; un forn; una sardina
- unes herbetes; uns quants minuts; una pizza

2. Cal menjar de tot i de forma equilibrada. La nostra salut ho agrairà. A Aitana l'apassiona l'esport i sap que una bona alimentació és la base per a posar-se en forma.

Completa el seu consell sobre els beneficis de la dieta mediterrània amb els adverbis o preposicions i amb el quantificadors que trobaràs a continuació. No caldrà que els faces servir tots.

- Si voleu créixer forts i sans, no ho dubteu: la millor fórmula és la dieta mediterrània.
- Ha sigut la forma d'alimentació tradicional dels valencians i de molts altres països de la mar Mediterrània i es basa en el consum de verdura, llegum, fruita, peix, oli d'oliva i una MICA (O MIQUETA) de carn. És, per tant, una opció MOLT recomanable i, a més, es basa en productes que tenim ben PROP.

- La dieta mediterrània s'ajusta MOLT bé a la piràmide d'aliments i ha estat declarada Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat per la UNESCO.
- Quan guisem, farem servir d'oliva en comptes de greix animal com la mantega o el sagí, que no són GENS saludables. Així que ja sabeu: FORA els greixos saturats!
- També convé menjar MÉS peix que carn. I la carn, millor blanca (pollastre, titot, etc.) que no roja (vedella, porc, corder). Recordeu: la carn roja, LLUNY del vostre dia a dia!
- Encara que podem menjar dolços i llepolies o llatinades, no convé abusar-ne i cal menjar-ne POCS, ja que aquests es troben DALT de la piràmide alimentària i no tenen RES de saludable.
- En canvi, BAIX de la piràmide trobarem productes com ara el pa, la pasta, l'arròs i altres cereals, que cal que siguin la base de la nostra alimentació. També cal prendre llet, formatge i iogurts.

3. Obri el diccionari i cerca-hi el significat d'aquestes dues locucions. Després, fes-ne una frase.

Haver begut oli

Haver fet alguna cosa malament o equivocar-se amb conseqüències negatives.

Miquel ha begut oli quan la mestra l'ha descobert copiant a l'examen.

Figures d'un altre paner

Assumpte diferent o sense cap relació al qual s'hi fa referència en la mateixa frase o context.

Primer aprova-ho tot i després ja parlarem de les vacances d'estiu, que això són figures d'un altre paner.

4. Niko ha escrit aquest text sobre la fruita. Nosaltres hem llevat els dos punts (:) i els punts suspensius (...) a tot el text. Torna a posar-los tu on calga.

La fruita és un aliment d'origen vegetal. És el fruit de moltes plantes, com per exemple la melonera; o de molts arbres[:] la pomera, la perera, l'ametler[...]

La fruita és rica en sucre i té sabor dolç.

N'hi de tot tipus[:] amb pinyol, de llavor, de gra[...]

Fruita amb pinyol[:] de corfa o pell dura, com la bresquilla o préssec i l'albercoc[...]

Fruita de llavor[:] de pell més blana, com la poma, la pera[...]

Fruita de gra[:] és plena de minúscules llavors, com la figa, la maduixa, la magrana[...]

N'hi ha d'arreu del món i de molts tipus[:] tropicals (pinya, plàtan, kiwi[...]), cítriques (taronja, llima, mandarina[...]), exòtiques (xirimoia, mango[...]), fruita seca (ametla, avellana, nou[...])

A mi m'agraden totes! I a tu?

5. Fixa't en l'exemple i marca el subjecte i el predicat de les oracions següents.

- La pizza [S] és originària de Nàpols.[P]
- La truita francesa [S] no porta creïlla.[P]
- El rovell [S] és la part groga de l'ou.[P]
- La llet semidesnatada [S] no conté tant de greix.[P]

EXPRESSIÓ

1. Porta de casa una recepta d'algun menjar (plats principals, postres, dolços...) i explica-la de viva veu als companys. En explicar-la als companys de classe, podràs fer servir un guió similar a aquest que ha redactat Camil·la sobre el pastís de taronja que fa sa mare en ocasions molts especials.

Resposta oberta d'acord amb els interessos de l'alumnat.

2. I a la fi..., s'estila la cuina de disseny... Crea el teu menú de disseny. Per un costat, dissenya un batut amb els ingredients que vulgues i, per un altre, un producte sòlid (pizza, kebab, plat, crep, etc.) al qual pots afegir coses poc corrents la mar de bones. Primerament, dibuixa i digues els productes que faràs servir. Després, escriu, pas a pas, el procés d'elaboració.

Resposta oberta d'acord amb els interessos de l'alumnat.

